

Erika Suchanová

Lékař lidských duší a obránce bezmocných

Scénka pro 3 herce
o životě kardinála Josefa Berana

Na scéně je kněz, přichází voják a lékař.

Lékař: Chvála Kristu, důstojnosti.

Kněz: Chvála Kristu. Vítám vás, pane doktore, vás i vašeho pana bratra. Dobrý den, pane plukovníku.

Voják: Dobrý den, otče Jiří.

Kněz: Čemu vděčím za vaši milou návštěvu?

Lékař: Přicházím vás poprosit o radu a také abyste nás rozsoudil.

Kněz: Pokud to bude v mých silách, rád pomůžu.

Lékař: Jedná se o mého nejstaršího syna, určitě ho znáte.

Kněz: Myslíte Jaroslava? Ano, znám ho. Je to neobyčejně hodný a bystrý mladík. Nevěřím, že by vám mohl dělat nějaké starosti.

Lékař: A přece. Víte, otče, Jaroslav teď končí studium na gymnáziu a já jsem vůbec nepochyboval o tom, že půjde studovat medicínu, stane se lékařem a já mu jednou předám svou praxi.

Voják: Nesmysl. Já myslím, že by měl jít Jára na vojenskou školu. Říkám to tady bratrovi pořád. Podívejte se, důstojný otče, vždyť vy kluka znáte. Je takovej mrňavej, neduživej, celej bledej. Vojna z něj udělá mužskýho. Zesílí, získá sebevědomí a může udělat pěknou kariéru.

Lékař: Ale lékař přece zachraňuje lidské životy.

Voják: A voják snad ne? Naše armáda není přece žádná tlupa banditů. Naše jednotky pomáhají tam, kde je třeba. Po celém světě chrání životy bezbranných lidí.

Lékař: Ale Jaroslav má malou postavu, po své mamince. Už teď tím trpí, což teprve na vojně. Vždyť se mu budou všichni vysmívat a on se bude trápit.

Voják: No tak se s tím prostě musí umět porvat. Až něco dokáže a získá respekt ostatních, nikdo se mu už smát nebude.

Kněz: Promiňte, že vás přerušuji pánové, ale ještě jste mi neřekli, jaké povolání si zvolil sám Jaroslav. Chce být lékařem, nebo raději vojákem?

Lékař: *(hluboce povzdechne)* To je právě ten problém, otče. Najednou nám oznámil, že nepůjde ani na medicínu, ani na vojenskou školu, ale že chce být knězem. Nic ve zlém, důstojný pane, ale to je pro nás hrozná rána. Vždyť bychom ho vlastně úplně ztratili. A k tomu chce jít studovat až do Říma. Jen považte, taková dálka. A pak by ho poslali bůhvíkam, ani oženit by se nesměl a žena se tak těší na vnoučata!

Kněz: Váš Jaroslav mi, pane doktore, připomíná někoho, kdo už dávno zemřel a přece jakoby tu byl stále s námi. Jestli máte čas, rád bych vám vyprávěl jeho příběh. Myslím, že by vám to mohlo pomoci.

Voják: No jistě že máme čas, jen vypravujte.

Kněz: Víte, člověk, o kterém chci mluvit, pro mne mnoho udělal. A možná že ani sám netušil, jak moc mne jeho slova posilovala v těžkých dobách, ale nebudu předbíhat a začnu od začátku. Jmenoval se Josef a narodil se v rodině pana učitele Berana, je tomu už 120 let. Od malička byl menší než ostatní chlupci a malý zůstal po celý život. Dlouho ho trápilo a samozřejmě, že zakusil mnoho posměchu od ostatních dětí. Často v modlitbách prosil Boha, aby ještě trochu vyrostl, ale Bůh měl s ním velké plány a Josefova postava byla jejich součástí.

Voják: To nechápu, jak může někomu prospět, že nevyrostl?

Kněz: *(usměje se)* To byste se divil. Jen počkejte, za chvíli pochopíte...

Zpočátku se zdálo, že Josef nedostal od Boha žádné mimořádné dary. Ve škole nikdy nepatřil mezi nejlepší žáky a ničím zvláštním nevynikal. Když mu bylo patnáct let, často pozoroval studenty kadetní vojenské školy a jejich život se mu tak zalíbil, že se rozhodl stát se vojákem z povolání.

Voják: *(tleskne do dlaní a vykřikne)* NO prosím, vždyť to říkám, vojna je pro kluka to nejlepší. Sám to vidíte a i ten váš Josef to věděl.

Kněz: *(s úsměvem vojáka zarazí)* Ale nakonec bylo všechno trochu jinak. Jen poslouchejte dál. Těsně před maturitou se Josef rozmyslel a zatoužil odstraňovat lidské bolesti a trápení rozhodl se studovat medicínu a stát se lékařem.

Lékař: *(vítězoslavně)* Vidíš bratře, já ti to říkal, žádná vojna! Léčit nemoci, pomáhat trpícím, to je to pravé. Takže pravdu jsem měl já.

Kněz: Oba máte svým způsobem pravdu. Josef nakonec pomáhal trpícím, ale i zachraňoval a hájil bezbranné. On vlastně byl svým způsobem lékařem i vojákem najednou a přesto jimi vůbec nebyl.

Voják: *(zamračeně)* Děláte si z nás legraci?

Lékař: Jak tomu máme rozumět?

Kněz: Promiňte mi tu slovní hříčku. Hned vám to vysvětlím. Když se studenti připravovali na maturitu, sdělovali svým profesorům, pro jakou životní dráhu se rozhodli, Josef oznámil svůj úmysl studovat medicínu. Jeho profesor se podivil a řekl mu, že s ním počítal pro teologii a že se za něj dokonce přimluvil, aby se dostal na studia do Říma.

Lékař: Snad nešel na kněze? Vždyť je to život bez rodiny a život neustálých obětí.

Kněz: To jistě, ale je to také život v nejtěsnějším spojení s Bohem.

Voják: A co jeho rodiče? Souhlasili?

Kněz: Rodiče svému chlapci požehnali a řekli mu: „Jestliže tě Bůh volá, jdi za jeho hlasem, ale buď hodným a dobrým knězem.“

Lékař: A byl pak Josef šťastný?

Kněz: I v semináři si prožil nejednu smutnou chvíli, když mu jeho kolegové dávali najevo, že se svou drobnou postavou patří na podřadnější místo. ale brzy pochopili kolik síly, lásky a dobroty se ukrývá v malém těle. A také

Josef něco pochopil. Dlouho byl sklíčen pro svůj malý vrůst, ale nakonec byl za něj bohu vděčný. Kdoví, zda by poslechl jeho volání, kdyby měl urostlou postavu.

Lékař: A nikdy Josef nelitoval svého rozhodnutí stát se knězem?

Kněz: Na to neumím odpovědět. Prožil hodně těžký život. Trpěl za druhé světové války, kdy byl odsouzen za to, že odmítl vydat kostel svatého Vojtěcha do rukou nepřátel. Strávil několik let v koncentračním táboře, kde zažil velké utrpení.

Voják: A to nikdy neztratil důvěru v Boha?

Kněz: Ale Bůh ho nikdy neopustil, to lidé mu ubližovali, ne Bůh. Jednou se stalo, že Josef vyhladovělý a vyčerpaný uklízel hlavní lágrovou cestu, bylo mu zle a byl strašně zesláblý. Cítil se opuštěn od lidí i o boha. Proto začal modlitbou prosit boha, aby mu dal aspoň nepatrným náznakem najevo, že ho neopustil. A v tom uviděl na zemi něco malého a lesklého. Opatrně se shýbl, aby dozorce neviděl. Bylo to zabalené cukrátko.

Voják: Kde by se v koncentráku vzalo cukrátko? To snad ani není možné!

Kněz: Ale ano, Josefovo srdce se naplnilo blaženou jistotou, že ho Bůh neopustí. A i přes svůj velký hlad cukrátko nesnědl, schoval si ho jako útěchu a naději.

Lékař: To je úžasné. Doufám, že přežil válku a zažil pak lepší časy.

Kněz: Válku přežil. Po válce se ujal opět svého kněžského úřadu. Když poprvé vstoupil do přeplněného kostela, zahřmělo jeho prostorami na uvítání „Bože, chválíme tebe“. Lidé byli šťastní, že se jim jejich duchovní pastýř vrátil. A Josef Beran byl vynikající kněz. Rok po válce ho Svatý otec jmenoval biskupem.

Lékař: Takže to nakonec všechno dobře dopadlo, že?

Kněz: Ne tak docela. To totiž zdaleka není všechno. Biskup Josef Beran zažil dva klidné roky ve svém úřadě, pak ale začal být tvrdě pronásledován komunistickou stranou, která se mezitím dostala k moci. Nechtěl se totiž podřídit zločinnému režimu, hájil práva věřících lidí a katolické církve. Proto mu nastala dlouhá léta nespravedlivého věznění, ponižování a pronásledování. Ale Josef se nikdy nevzdal víry a pravdy. Svě věřící povzbuzoval k vytrvalosti a statečnosti.

Voják: Teda za tohle by měl být někdo pořádně potrestaný. Taková nespravedlnost.

Lékař: Já myslím, že pro ty, co se na otci Beranovi provinili, čekal horší trest než lidské odsouzení. Každý se nakonec bude muset podívat Bohu do očí a uvidí sám sebe a všechno, čím ublížil druhým i Bohu samému.

Kněz: To jste řekl velice pěkně, pane doktore.

Voják: A jak to tedy s biskupem Beranem dopadlo?

Kněz: Biskup Josef Beran byl stěhován z místa na místo, žil jako úplný žebrák. Jeho odpůrci mu stále ztrpčovali život. A přesto dokázal kolem sebe šířit Boží slovo, lásku a sílu. V sedmdesáti sedmi letech byl Svatým otcem, který si ho velmi vážil, povýšen na kardinála. To už bylo pro jeho nepřátele moc. Komunistická vláda nesnesla v zemi muže, kterého si tolik lidí váží a který nebojácně a otevřeně vystupuje proti zločinům té doby. Bylo rozhodnuto kardinála Berana se zbavit za každou cenu.

Voják: *(vykřikne)* To snad ne, přece nemohli ublížit tak váženému člověku!

Kněz: Neublížili mu fyzicky, ale myslím, že mu zlomili srdce. Vymysleli totiž léčku. Povolili kardinálu Beranovi vycestovat do Říma, aby mohl od Svatého otce převzít kardinálský klobouk jako symbol svého nového postavení. Pak pro něj ale uzavřeli státní hranice a otec Beran se již nikdy nemohl vrátit do své rodné země – do Čech.

Lékař: To je strašné, on už nikdy nespatriil svůj domov?

Voják: To ho muselo úplně zlomit.

Kněz: V tom se mýlíte, příteli. Kardinál Beran byl neuvěřitelně silný člověk a v jeho drobném těle plál ohromný oheň víry. Nezatrpknul, nezlomil se, naopak vrhnul se s velkou vervou do práce. V Římě vybudoval české náboženské středisko, které pojmenoval Velehrad. Zde se scházeli lidé, kteří byli nuceni stejně jako pan kardinál opustit rodnou zem. Ale ani nás, kteří jsme zůstali zde v nesvobodném Československu, neopustil. Povzbuzoval nás svými projevy ve vysílání rozhlasu Vatikán.

Lékař: To je úplný zázrak. Kolik síly může Bůh dát člověku, aby přežil tolik bolesti a přece dokázal ještě pomáhat ostatním lidem.

Voják: Už chápu, co jste myslel tím, že byl vlastně lékař i voják dohromady. Kardinál Josef Beran byl lékař lidských duší a zároveň obránce bezmocných.

Kněz: Ano, přesně tak to bylo. Kardinál Beran dožil ve Vatikánu pod ochranou Svatého otce Pavla VI. Ani po smrti se jeho tělo nesmělo vrátit do rodné země, proto mu byla udělena zvláštní výsada a je pohřben v chrámu svatého Petra, kam jsou jinak ukládány pouze ostatky papežů.

Voják: A vy jste ho znal, otče?

Kněz: Osobě jsem ho nepotkal, ale dychtivě jsem poslouchal jeho poselství z Vatikánu v rozhlase. Naposledy jsem ho slyšel měsíc před jeho smrtí. Ta slova si nesu dodnes v srdci.

Lékař: Můžete nám je, prosím, říct?

Kněz: *(velmi procítěně)* MÁ VÍRA JE MÉ SVĚTLO! MÉ RUCE ZVEDAJÍ TOTO SVĚTLO PŘED VAŠE OČI, ABY VÁS VOLALO, ABY VÁS VEDLO, ABY VÁS POZDRAVOVALO.

Lékař: *(po chvílce odmlčení stiskne knězi ruku)* Děkuji vám, otče. Už vím, co řeknu Jaroslavovi. To, co řekli rodiče svému synu Josefovi: „Jestliže tě Bůh volá, jdi za jeho hlasem, ale buď hodným a dobrým knězem...“

Diecézní katechetické středisko,
Biskupství českobudějovické 4, 370 21 České Budějovice,
e-mail: katechetky@dicb.cz, tel.: 380 420 313